

Il chantun quinta a partir da 2013 cun cifras cotschnas

Il cussegl grond ha deliberà il preventiv chantunal 2013

■ (mc) Cun 97 cunter 0 vuschs ha il cussegl grond approvà il preventiv chantunal per 2013 che quinta cun in deficit da 53 milliuns. Malgrad las cifras cotschnas n'ha il preventiv betg chaschunà grondas discussiuns en il parlament. Era per 2013 èn previstas grondas investiziuns en la summa totala da passa 200 milliuns. La presidenta da la regenza Barbara Janom Steiner ha prechentà il preventiv 2013. Quai è l'emprim preventiv ch'è vegnì fatg tenor il model armonisà da contabilitad per preventivs publics MAC2. Envers l'onn current daventa la situaziun finanziaria pli e pli tendida. Il deficit dal preventiv 2013 importa 53 milliuns francs. Il plan da finanzas repassà 2014–2016 mussa che la situaziun finanziaria vegn a sa pegiurar anc ina giada fermamain.

La dinamica d'expensas ch'è anc adina fitg gronda en il sector dals fatgs da sanadad e da las assicuranzas socialas cumbinata cun entradas che stagneschan a medem temp chaschuna deficits pli gronds e restrenscha la libertad d'agir sin plaun finanziar. Malsegirezzas pli grondas existan anc adina: Per exempel datti – per la finanziaziun dals ospitals – anc adina mo tariffs provisoricis.

Preventiv 2013

En il resultat operativ cun 53 milliuns da surpli d'expensas èn cuntegnids 4 milliuns per ils projects innovativs che vegnan finanziads separadamain. Ils custs da personal importan 359 milliuns (+0,4%). Els cuntengnan expensas supplementaras per 38,5 plazzas novas tar las autoritads per la protecziun d'uffants e da creschids ed il svilup legal dals salaris dad 1 pertschient. Els han pudì vegnir cumpensads grazia a respargns cun cleras finamiras. Sin fundament dal svilup actual dals pretschs fa la regenza quint per gronda part cun ina chareschia dals salaris.

Ils custs da transfers cuntengnan las indemnizaziuns e las contribuziuns a comunitads ed a terzas personas, ils custs per la gulivaziun da finanzas e da greve-

La ministra da finanzas Barbara Janom Steiner ha averfì il cussegl grond che la situaziun finanziaria dal chantun vegnia mendra ils proxims onns. FOTO M. HARTMANN

zas sco er las amortizaziuns da las contribuziuns d'investiziun. Ils custs da transfers èn cun 1130 milliuns la posiziun da custs la pli gronda da las finanzas dal Grischun. Las contribuziuns a communitads ed a terzas personas èn s'augmentadas per 13 milliuns ad 897 milliuns (+1,5%).

Il retgav fiscal cumpiglia ils retgavs or da las taglias chantunalas. Entant che las taglias da las personas naturalas sa smiuneschan per 2 pertschient, quinta il chantun cun in augment dad 8 pertschient tar las personas giuridicas.

Aut nivel d'investiziuns

En connex cun las expensas d'investiziun conferma la regenza sia voluntad da sustegnair l'economia grischuna cun in aut nivel d'investiziun. Las investiziuns nettas importan l'onn proxim 209 milliuns. Per la construcziun e per il mantegniment da las vias chantunalas vegnan impundids

188 milliuns. Il retgav dal manaschi da 2284 milliuns deriva per passa in terz dal retgav da transfers – sco p.ex. la gulivaziun da finanzas interchantunala NGF che importa suletta in otgavel dal retgav – per 30 pertschient da las entradas fiscalas e per 17 pertschient da contribuziuns transitoricas. Sin ils custs dal manaschi (2434 miu.) han in effect en spezial ils custs da transfers (46%), las contribuziuns transitoricas (16%) sco er ils custs da personal cun 15 pertschient.

En cumparegliaziun cun il preventiv da l'onn precedent s'augmentan il retgav dal manaschi per 0,4 pertschient ed ils custs dal manaschi per 0,3 pertschient (senza scuntradas internas). Il resultat da l'activitad dal manaschi è restà tar stgars 150 milliuns, il resultat da la finanziaziun sa pegiura per 24 milliuns a 97 milliuns, e quai pervia da retgavs da facultad pli bass.

Plan da finanzas 2014–2016

En la missiva tar il preventiv vegnan publicadas da nov – en il senn d'ina planisaziun d'incumbensas e da finanzas integrada – las cifras detagliadas dal plan da finanzas. Il cussegl grond po fixar uschia il preventiv resguardond il plan da finanzas. La planisaziun repassada 2014–2016 mussa deficits massivs en la dimensiun da 100 fin 107 milliuns. Da la vart da las expensas han ina influenza considerabla cunzunt la realisaziun da la revisiun totala da la lescha da scola, l'eventuala entrada en vigor da la lescha davart las scolos autas e la perscrutaziun sco er custs che s'augmentan vinavant en il sector da la sanadad ed en il sector social. Expensas che s'augmentan cuntrasteschan cun entradas che stagneschan e che regredeschan schizunt per part. La dependenza dals svilup sin plaun federal sco er da las entradas federalas sa mussa cleramain l'onn 2014. Quel onn èsi da far quint cun ina reduczi-

un dals pajaments or da la NGF en la dimensiun da 25 milliuns. En general èsi difficil da planisar la vart da las entradas. Las vistas da la conjuntura èsi grev da stimar, pervia da la permanenta crisa internaziunala da finanzas e da debits.

Ils onns grass èn passads

Per pudair observar las valurs directivas concernent il surpli d'expensas da maximalmain 50 milliuns sco er per pudair limitar l'augment da las expensas a maximalmain 1 pertschient ston vegnir prendidas mesiras efficacias. En il program da la regenza 2013–2016 preschenta la regenza sia intenziun strategica da vulair impunder las resursas financialas ch'èn avant maun en ina moda pli effizienta, accordond en moda coerenta ed efficaciazia ils systems da las contribuziuns socialas. Uschia vul ella mitigiar l'augment dals custs en quests secturs. La regenza aveva surdà a l'administraziun l'incumbensa concreta d'analisar e d'elavurar las basas che vegnan er ad avair per consequenza ch'ins vegn a stuair adattar las leschas.

Naginas mesiras urgentas

Malgrad che tant la ministra da finanzas Barbara Janom sco la presidenta da la cummissiun da gestiun Tina Gartmann averteschan da las perspectivas financialas main favuravlas per ils proxims onns, n'aviseschan ins per il mument anc nagin pachet da spargn ni in auzament dal pe da taglia. Actualmain è la situaziun finanziaria dal Grischun numnadamain anc fitg confortabla. Per la fin da 2012 munt l'agen capital a varga ina milliarda ed era il quint 2012 serra cun in avanzament da 20 fin 40 milliuns enstagl dal deficit prognostitgà da 30 milliuns.

Sin fundament d'ina intervenziun da deputà Rudolf Kunz (pld Cuira) vegn il retgav dal fondo da lottaria repartì da nov: mintgamai 30 pertschient van a las spartas cultura, sport e protecziun da la patria. La repartiziun dals ulteriurs 10 pertschient stattan en cumpetenza da la regenza.